

EL MUSEU MUNICIPAL DE BORRIOL

Vicent Falomir

Aquest article pretén mostrar, a grans trets, la llarga trajectòria transcorreguda, 34 anys de Museu Municipal, amb moltes vicissituds. Tot i que es va iniciar a principis de la dècada dels vuitanta del segle passat, encara avui està per definir-se. Per altra banda, presentem una sèrie de propostes o projectes de futur que marquen la viabilitat i una posada en funcionament del Museu com a un servei local, i fer que siga un espai viu, atractiu, enriquidor i que aporte valor a la societat.

ANTECEDENTS I SITUACIÓ ACTUAL

En la sessió ordinària de l'Ajuntament de Borriol de 29 de juliol de 1982 s'aprova per unanimitat la creació del Museu Municipal de Borriol i al mateix temps s'aprova el seu reglament¹.

Pocs mesos després, concretament el 16 d'octubre de 1982, es constituïa formalment la Junta del Patronat² presidida per l'alcalde i composta per sis vocals (regidor de Cultura, cronista, director del centre escolar, un tècnic municipal, el director del Museu de Belles Arts de Castelló i el delegat provincial d'excavacions, i es va nomenar el director del Museu Municipal). A més d'aquesta composició del patronat, que es recollia en l'article 7è del Reglament de dit Museu, s'afegien sis persones rellevants de l'àmbit cultural borriolenc, i també es nomenava tres directors dels departaments creats: arqueologia, pintura i etnologia. El cronista oficial, Henri Bouché, recollia tota aquesta informació i la publicava en el diari *Mediterráneo*³ pocs dies després.

La fita del 29 de juliol del 82 és sols una referència, ja que s'havia estat fent coses amb anterioritat.

Així, a l'abril de 1977, coincidint amb les festes de Sant Vicent, s'inauguraven les obres de condicionament de la placeta dels Arbrets de Borriol. Allí es va deixar la pica baptismal de l'església i el mil·liari romà que es trobava a les dependències del Museu de Belles Arts de la Diputació de Castelló i que amb anterioritat aquest vestigi havia estat a la placeta de l'ermita de Sant Vicent.

1. El projecte de reglament està datat el 24 de juliol de 1982.

2. President del Patronat: l'alcalde de Borriol, Salvador Ramos Vicent.

Vocal: el regidor de Cultura, José Manuel Valls Canales.

Vocal: el cronista, Henri Bouché Peris.

Vocal: el director del centre escolar, José Ramón Santamaría.

Vocal: el tècnic municipal, José Rubio Aragón.

Vocal: el director del Museu de Belles Arts de Castelló, Eugenio Díaz Manteca.

Vocal: el delegat provincial d'excavacions, Francesc Gusi.

Secretari-Director: Vicente Falomir Delcampo.

3. BOUCHÉ, Henri (1982): "Borriol. El Museo Municipal una realidad" en *Mediterráneo*, 19 de octubre, p. 10.

Mil·liari romà i pica baptismal.

Font: Portada Cominells, 1983 (Festes d'Agost)

Aquesta inauguració i posada en valor del mil·liari i la pica baptismal va significar una recuperació del patrimoni borriolenc.

La placeta dels Arbrets era, juntament amb el carrer Colom i les tres cerrades, lloc de recorregut dels bous de carrer i, a més, era l'espai on anaven a jugar els xiquets. Foren moltes les veus en contra d'aquesta ubicació triada i calia cercar un nou emplaçament per al mil·liari i la pica baptismal. Així queda pales en l'escrit, signat el 19 de juny i passat pel registre de l'Ajuntament el 3 de juliol de 1982, que estava adreçat a l'alcalde perquè cercara un nou lloc i es sol·licitava que es duguera a l'antiga caserna de la Guardia Civil que havia deixat d'estar al poble. Aquesta sol·licitud va ser signada pels arqueòlegs Francesc Gusi, Carmen Olaria, Artur Oliver i Ferran Arasa, i als quals s'afegia Francesc Esteve; en l'escrit posava: "*Me gusta el proyectado emplazamiento, para su mejor conservación*", amb la seua signatura.

El mil·liari estigué en aquesta placeta des del 1977 fins al 2000 i a partir d'aquesta última data es traslladà a les dependències de l'antiga Casa de la Vila.

Un altre antecedent de la creació del Museu que cal destacar és la recuperació de la Torreta, restes d'un antic molí fariner ubicat al llit del riu i en la partida que li dona nom. Un grup de joves borriolencs, a l'estiu de 1979, reforçaren la cimentació d'aquesta torreta, que es trobava en una situació lamentable i a punt de caure. Aquest procés

començà al maig de 1979 amb una sol·licitud per escrit adreçada a l'alcalde per poder mantenir i recuperar aquesta construcció.

Amb data 27 de juny de 1979 es rebia un escrit de l'Ajuntament de Borriol, on ens deia que es traslladava a la Comissió Municipal d'Obres perquè prenguera la decisió en resposta a la sol·licitud formulada amb anterioritat. Al final, l'Ajuntament va posar el material de construcció (ciment i grava) i el grup de joves inquiets per la protecció del patrimoni local posaren la feina. Gràcies a aquesta intervenció avui encara podem gaudir de tenir en peu la Torreta.

La Torreta

Però realment el que va marcar la posada en funcionament del Museu fou l'excavació arqueològica duta a terme al poblat de les Forques, a finals de desembre de 1981, concretament el dia 26, i que va durar fins el 5 de gener de 1982.

Tot el material resultat de l'excavació necessitava un lloc on deixar-lo i alhora exposar-lo. El resultat d'aquesta excavació es va publicar en la revista *Cuadernos de Prehistoria y Arqueología Castellonenses*.⁴ En aquest article es descriu la situació del jaciment, els antecedents, els materials trobats, etc., amb una sèrie de fotografies i gràfics.

Vista de la Torreta al llit del riu Borriol

La seu del Museu va estar en un primer moment a l'antiga caserna de la Guardia Civil, a l'entrada del poble, a l'avinguda Saragossa de Borriol.

En la sessió ordinària del 27 de novembre de 1980 l'Ajuntament, a instància de la petició formulada per Vicent Falomir, va cedir una part de l'antiga caserna de la Guardia Civil ... a fin de depositar en el mismo los materiales encontrados con destino al Museo Arqueológico Local...⁵. Al llarg de la dècada dels vuitanta es varen habilitar diverses sales per a exposar el material: una estava dedicada als vestigis arqueològics dels poblats ibèrics locals (les Forques i l'Assut), una altra a dipositar tots els materials etnològics: ferramentes agrícoles, de fuster, de pedrapiquer... és a dir, de tots els oficis que havien estat al llarg del temps a Borriol, i una tercera sala on, a més de material etnològic, hi havia una part centrada en fòssils i minerals trobats principalment al nostre terme municipal. Així, a poc a poc, s'anava condicionant l'espai amb vista a fer les exposicions

4. FALOMIR DELCAMPO, Vicent; SALVADOR HERAS, Joaquín (1981): "I Campaña de Excavaciones en el poblado ibérico de Les Forques (Borriol, Castellón)" en *Cuadernos de Prehistoria y Arqueología Castellonenses*, núm. 8, Castellón de la Plana, pp. 257-278.

5. Escrit de l'Ajuntament de Borriol adreçat a Vicente Falomir Delcampo (4 de desembre de 1980).

de material, sempre coincidint amb les festes de sant Vicent i amb les festes patronals d'agost en honor de sant Bartomeu i sant Roc. Aquestes dates triades eren el moment més propici de l'any per poder tenir assistència de gent.

Museu Municipal de Borriol. Font: BIM La Font

L'altra seu del Museu ha estat l'antiga Casa la Vila, edifici rehabilitat a la placeta de l'església. Es va realitzar el trasllat de la caserna de la Guardia Civil a aquest edifici rehabilitat i al llarg del 2000 s'hi va dipositar el material arqueològic i etnològic. A més, com ja hem comentat anteriorment, es va traslladar des de la placeta dels Arbrets el mil·liari romà. Avui les dependències de l'antiga casa de la vila, a més de ser dipòsit del material del Museu, és un lloc d'exposicions durant les festes.

La primera mostra d'arqueologia i art de Borriol es va realitzar entre els dies 23 i 29 d'agost de 1982. Va ser inaugurada per les autoritats locals i hi va assistir molta gent. A les persones que anaren a veure aquesta mostra, se'ls va repartir un fullet en el qual s'indicava: *La presente exposición tiene como uno de sus fines el conseguir concienciar a todo el vecindario de Borriol para que haga donación o depósito de todo el material que por su antigüedad revista interés etnológico.* En aquest escrit s'especificaven les dues modalitats i el lloc on es podien adreçar per fer el lliurament.

El 21 d'agost de 1983 s'inaugurava oficialment el Museu Municipal a les dependències de l'antiga caserna de la Guardia Civil. Es varen cursar invitacions per assistir a aquesta inauguració i es va aprofitar el programa de festes per fer difusió del Museu⁶. La vesprada d'aquest dilluns de festes, dia de sant Bartomeu, quedava obert el Museu i es

6. DIRECCIÓ DEL MUSEU (1983): "El Museu Municipal ja és una realitat" en *Programa de festes patronals de Sant Bertomeu i Sant Roc*. Dies 6 i del 20 al 28 d'agost de 1983.

feia accessible a tots els borriolencs i borriolenques; així, s'hi va poder contemplar peces arqueològiques resultat de l'excavació al poblat de les Forques (campanya arqueològica 1981/82), ferramentes d'oficis i altre material etnològic. Es varen habilitar tres sales: una per a material arqueològic i dos per a material etnològic. Per manca d'espai, els pintors hagueren d'exposar els seus quadres al passadís de la planta primera d'aquesta caserna. Els pintors que exposaren foren Vicente Pallarés, Francisco Canós, Rosa Pallarés, Pepe Castellano i Fernando Vicent. També, juntament amb aquestes pintures, s'exposaren els treballs de llana elaborats per Tere Tena.

El Museu va estar obert tots els dies de la setmana de festes, des de les 16.30 h fins a les 21 h. L'assistència de la gent va ser nombrosa, principalment el dia de la inauguració i a l'endemà, en què es van reduir, i molt, els dies de bou; també es va notar la presència de molts forasters, entre els quals cal ressaltar la visita del professor i arqueòleg, Francesc Esteve, personalitat destacada de l'ambient cultural de Castelló, a banda de ser un gran coneixedor de l'arqueologia borriolenca.

També ens va visitar Norbert Mesado, director del Museu Municipal de Borriana.

Museu Municipal de Borriol: Paco Canos, Francesc Esteve i Vicent Falomir

Els dies 29 i 30 d'abril de 1984, coincidint amb les festes de sant Vicent, s'inaugurava al Museu Municipal la 1ª Mostra de Fotografia Antiga a Borriol;⁷ es va realitzar un cartell anunciador amb la fotografia de la diligència de *Segundo*, que feia el trajecte

7. "Exposició de fotos antigues de Borriol" (1984) en *Castellón Diario*, 28 de abril, p.14.

Borriol-Castelló i viceversa, i que estava datada a principis de segle xx. Diumenge, 29 d'abril, a les dotze del matí, tenia lloc la inauguració oficial d'unes 100 fotografies ampliades de carrers, que mostraven com estaven a principis de segle xx i com es trobaven en la dècada dels vuitanta; unes altres fotos eren de personatges borriolencs, i una altra secció era de panoràmiques del poble. Una gran part procedien de l'arxiu Mas de Barcelona que compràrem i vàrem sol·licitar els drets per a reproduir-les i exposar-les. Aquesta mostra fotogràfica, la va realitzar José Vicente Portolés col·laborador del Museu i aficionat a la fotografia. Aquesta exposició va tenir molta repercussió entre els borriolencs, va agradar molt, ja que tenia molta qualitat, tant per les fotografies com pel muntatge i la presentació. Entre l'adquisició de fotos realitzada a Mas de Barcelona es trobava una fotografia de l'antic peiró de Borriol que es va tombar en la Guerra Civil del 36. Mitjançant aquesta fotografia es va poder recuperar i reconstruir aquest monòlit de pedra per part del pedrapiquer local Pepe Rubio i es va ubicar al camí Vell, a l'entrada del poble, utilitzant la base de pedra existent⁸. Es va inaugurar el 27 d'abril de 1987, dilluns de sant Vicent, a la tornada pel camí Vell de l'ermita.

1.ª MOSTRA DE FOTOGRAFIA ANTIGA A BORRIOL

**DIES 28-29-30 D'ABRIL i 1 DE MAIG
AL MUSEU MUNICIPAL**

**PATROCINAT PER L'EXCMA. DIPUTACIÓ DE CASTELLÓ
I L'A JUNTAMENT DE LA VILA**

8. FALOMIR DELCAMPO, Vicent (1987): "Apuntes sobre el Peiró de Borriol" en Cominells (octubre) p. 17.

Una altra acció duta des del Museu fou la presentació, la vesprada del 18 d'agost de 1985, coincidint amb les festes patronals, del monòlit en homenatge als pedrapiquers borriolencs, on, a més d'assistir tota la corporació municipal, assistiren totes les persones vinculades a la pedra (arregladors, picapedrers, *ripiadors*...) als quals, prèviament, se'ls va enviar cartes d'invitació perquè hi assistiren. Va ser un acte molt emotiu i amb gran afluència de gent. Aquest monòlit, obra de Pepe Rubio, consta de 4 grans blocs de pedra amb una inscripció.

Monòlit homenatge als pedrapiquers.

Font: Pascual Mercé

A les festes d'agost de 1990 es va realitzar al Museu una exposició d'arqueologia, que, a més de mostrar les peces arqueològiques locals, es varen presentar d'altres indrets de jaciments de la província i que estaven dipositades al Museu de la Diputació de Castelló⁹. Ens deixaren ceràmica del bronze del jaciment del Torrelló d'Onda, ceràmica ibèrica de la Solivella d'Alcalà i diverses vaixelles d'època romana de Nules. Aquesta exposició marca el final d'un període destacat i ple d'activitats.

A partir de la dècada dels noranta passem a una situació lamentable, ja que l'edifici destinat a museu es converteix en un dipòsit municipal. El títol de la ressenya del *Mediterráneo*¹⁰ ho defineix clarament: "La agonía de un museo" i en el text deia: *Las piezas expuestas que en día formaron la muestra, se ubicaron en el antiguo cuartel de la villa, donde ahora se mezclan entre el camión de la basura...*

9. Inventari de les peces deixades pel Museu de la Diputació de Castelló a l'Ajuntament de Borriol per a l'exposició al Museu Municipal de Borriol. Escrit de 6 d'agost de 1990 que estava signat per Ferran Olucha per part de la Diputació i per Vicent Falomir per part de l'Ajuntament de Borriol.

10. AGUILAR, Paloma (1993) "La agonía de un museo: "El Museo de Borriol está cerrado debido a su mal estado" en *Mediterráneo*, agost.

Arran del canvi de seu de la Casa de la Vila al nou edifici de la plaça de la Font, antiga Casa de les Monges, es proposà que l'antiga Casa de la Vila es destinara a ser la seu del Museu Municipal¹¹. Així es va decidir per part de la corporació municipal i es varen iniciar les obres de remodelació d'aquest emblemàtic edifici als peus del castell.

Aquesta remodelació i adequació es va realitzar en dues fases amb suport econòmic i dins dels plans provincials de la Diputació.¹² Es va inaugurar al juny de 1999.

Antiga Casa de la Vila. Font: BIM Borriol

Durant els primers anys del Museu hi havia molt d'interès per tal que tot anés avant; hi havia una il·lusió en la recuperació dels vestigis patrimonials locals i foren moltes les reunions formals de la Junta del Museu (es va triar les nits dels dissabtes per reunir-se); així es recull en l'acta del 18 de desembre de 1982. El lloc de les reunions era el local Hereu, propietat de l'Ajuntament. La necessitat de disposar d'un pressupost era un dels temes que es repetia en totes les reunions, la qual cosa ens permetria adquirir noves eines i habilitar millor els espais destinats a la mostra dels materials. Per part de la Regidoria de Cultura, dirigida per José Manuel Valls, es va sol·licitar una ajuda a la Diputació, que es va concretar en 300.000 pessetes, per a rehabilitar els espais. També es sol·licità ajuda a les entitats bancàries ubicades a Borriol i es va rebre ajuda per

11. Butlletí Oficial de la Província de Castelló (1997): "Borriol. Anunció de licitació" en el BOP núm. 44, 12 d'abril, p. 24. Butlletí Oficial de la Província de Castelló (1997): "Borriol" en el BOP núm. 57, 13 de maig, p.14

12. MARTÍ, Javier (1996) "Borriol. El pleno aprueba el proyecto para la restauración del museo" en *Levante*, 24 de mayo, p.11.

RINCON, Elena (1997) "De antigua cárcel a museo del pueblo" en *Mediterráneo*, 1 de junio.

part de Credicoop (Caixa Rural), que es destinaren a la confecció d'unes vitrines que va realitzar una fusteria-ebenisteria local, Germans Castelló (Muebles 13). També varen tenir ajuda econòmica de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Castelló, la qual cosa ens va permetre adquirir panells de peu i de paret. Tots aquests anys de la dècada dels vuitanta es varen dedicar moltes hores a la reconstrucció de les peces arqueològiques, a l'ordenació i a la classificació del material. També es crearen fitxes per a descriure el tipus de peça o ferramenta.

Tota aquesta il·lusió es va veure trencada quan l'antiga caserna de la Guardia Civil que era la seu del Museu Municipal, lloc de trobada dels borriolencs per veure les exposicions en les festes, es converteix en el magatzem municipal, lloc on deixar les barreres dels bous, lloc per a vacunar els gossos, lloc on es deixaven els camions de les escombraries, etc. Això va fer que el grup de joves i protectors del patrimoni local, a poc a poc, deixaren d'anar.

En la segona meitat de la dècada dels noranta i davant de l'ocupació de l'antiga Casa la Vila com a museu, des de l'Ajuntament es varen realitzar una sèrie d'accions encaminades a tenir enllestit i posar en marxa aquest centre cultural i museístic de la població. Una de les primeres accions fou l'adequació i adaptació de l'antic reglament del Museu de 1982, en un nou projecte de reglament publicat el 15 de juliol 1997.

Al desembre de 1998 es va elaborar un programa de necessitats¹³ que es va remetre a l'arquitecte Ricardo Gómez que havia estat l'encarregat de la restauració de l'antiga Casa la Vila¹⁴.

Una altra intervenció, duta a terme per l'Ajuntament, fou convocar les persones que havien estat vinculades al Museu i fer reunions per tal d'aportar els seus coneixements i feina per a la nova inauguració que tindria lloc el matí del dia del Corpus, al juny de 1999¹⁵. A partir d'aquesta data començà un nou període que semblava que anava a canviar la situació dolenta de la dècada dels noranta, però durà poc aquesta il·lusió, ja que es feren algunes accions però amb un recorregut curt: una de les coses dutes endavant fou la de convocar una beca per al Museu per a inventariar i catalogar tot el material que es trobava a les noves dependències de l'antiga Casa la Vila. Aquesta beca es va concedir després d'una convocatòria pública a Xavier Allepuz. A l'octubre del 2000 es va reconèixer per part de la Generalitat Valenciana la col·lecció museogràfica de Borriol¹⁶.

13. FALOMIR, Vicente, FERNANDEZ, Asunción. (1998) "Disseny museogràfic de l'interior de l'antiga Casa la Vila de Borriol".

14. Segons dades de l'Ajuntament de Borriol, la superfície útil total de l'edifici era de 215,15 m², distribuïts en tres plantes: planta baixa, 62,74 m²; planta 1^a, 73,20 m²; planta 2^a, 79,21 m².

15. RINCON, Elena (1999): "Borriol. El viejo ayuntamiento será reconvertido en el museo etnológico de la población" en *Mediterráneo*, 4 de febrero, p.14.

16. Diari Oficial de la Generalitat Valenciana, 16 de novembre de 2000, pp. 21317-21318.

Entre els anys 2001 i 2015 s'han realitzat poques accions directament al Museu o, millor dit, col·lecció museogràfica. Sí que s'han fet intervencions arqueològiques en el despoblament de la moreria¹⁷ al llarg d'aquests últims anys i s'han tret a rel·luir habitacles i carrers. Durant aquests quinze anys l'edifici de l'antiga Casa la Vila, ubicació oficial del Museu, ha estat dedicat principalment per a exposicions de pintura i de fotografia taurina coincidint sempre amb les festes locals d'abril i d'agost.

El 17 de febrer de 2016 es realitzava una nova convocatòria del Museu, per una nova corporació municipal, i en el segon punt de l'ordre del dia d'aquesta convocatòria apareixia: "Beques sobre patrimoni". Un mes després d'aquesta reunió es convocava una beca de catalogació dels béns etnològics i arqueològics municipals amb l'objectiu de disposar d'un inventari de béns i amb la possibilitat d'obrir el Museu un dia a la setmana (cinc hores) i, com deia l'actual regidora de Cultura, Teresa Andreu: "Queremos que el museo sea un referente sobre nuestra historia, sobre el trabajo de la piedra de nuestras antepasados y sobre los últimos hallazgos del yacimiento arqueológico de la Morería".¹⁸

17. SALES, Álvaro (2016): "Una visita a la histórica morería de Borriol" en Levante. El mercantil valenciano, 8 d'abril, p. 18.

18. SALES, Álvaro (2016): "Borriol pone en valor su colección museográfica para abrirla al público" en Levante. El mercantil valenciano, 13 de març, p. 32.

PROJECTES DE FUTUR

Després de veure la panoràmica d'aquests 34 anys de Museu i l'experiència acumulada d'aquest llarg període, creiem que és el moment d'abordar-ho de manera definitiva. En primer lloc, caldria crear un pla director que indicara cap on volem anar, definir si volem un museu generalista o especialitzat, i establir una partida pressupostària municipal per al normal funcionament d'aquesta institució.

L'any 1997¹⁹ en les II Jornades Culturals a la Plana de l'Arc ja presentàrem una proposta de projecte cultural per a Borriol. De tot el que s'hi va proposar, sí que és veritat que s'han fet algunes coses, però encara avui falta molt per fer.

Pel que fa a l'espai del Museu, l'antiga Casa la Vila, seu de l'actual Museu, resulta de dimensions molt reduïdes per a tot el que es vol ubicar, tant si ens decantem per un museu de tipus generalista com especialitzat. Seria interessant disposar de magatzems on dipositar tot el material recollit amb la respectiva catalogació. L'antiga Casa de la Vila es deixaria com a sala d'exposicions permanent i/o temporal. Un poble com Borriol disposa de moltes ferramentes dels oficis tradicionals (llaurador, pedrapiquer, fuster...) que avui encara es podrien recollir, ja que no fa tant de temps eren encara utilitzades i moltes d'aquestes es troben arraconades i, en alguns casos, en perill de ser tirades pels propietaris. Així, una de les primeres tasques que s'haurien de portar a terme seria la recuperació de totes aquestes eines de treball dels nostres avantpassats.

Una altra activitat que caldria realitzar és l'elaboració de fitxes dels instruments recollits. El Museu d'Etnologia de la Diputació de València va elaborar uns fullets sobre l'agricultura tradicional, sobre el tir i transport, l'àmbit domèstic, etc., que resulten molt interessants i que es podrien utilitzar (amb el corresponent permís de la Diputació) per tal d'aprofitar el treball realitzat i ben fet, així com elaborar noves fitxes sobre la base d'aquest model, ja que resulta molt didàctic i atractiu. Tot amb vista a ser material lliurat per a les visites guiades d'escolars i per a altres visitants locals o de fora.

Una altra acció seria posicionar el Museu de Borriol entre la xarxa de museus de la nostra comunitat, i també a nivell nacional i internacional. La situació on es troba el Museu no pot ser millor, ja que està al costat de la moreria, prop del palau, l'església i la casa abadia. Es a dir, en un entorn historicoartístic local de primer ordre; situació molt privilegiada, doncs. Segur que activant el Museu donaríem valor i coneixement d'una part del poble desconeguda, que alhora és interessant i que té un gran valor patrimonial.

Pedra i Borriol són dos paraules que van juntes. El terme municipal de Borriol és molt muntanyós i pedregós. Aquest medi ha condicionat que sorgiren a Borriol bons

19. FALOMIR DELCAMPO, Vicent (1999): "Proposta de projecte cultural per al poble de Borriol" en *II Jornades Culturals a la Plana de l'Arc* (Vilafamés, 1997).

arregladors de pedra en sec; els borriolencs han tingut fama, a tota la Plana, de ser realment artistes de fer ribassos i portells. A banda dels arregladors, Borriol ha tingut nombroses pedreres a les partides de l'Abeller, a Sant Vicent, a l'Assut, etc.

La pedrera de Borriol. Font: Llibre Borriol II

A més, encara avui ens trobem amb quatre tallers de marbre que treballen la pedra autòctona, amb la denominació *marbre Borriol*, a més d'altres marbres. Una de les primeres tasques que caldria portar endavant seria recopilar documentació de les pedreres de Borriol.

Recollir fotografies antigues relacionades amb la pedra, recuperar utensilis utilitzats a les pedreres i en l'ofici d'arreglador, així com iniciar el procés per a ser considerada, la pedra en sec de Borriol, com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Unesco. En aquest sentit, el Museu Municipal podria aportar moltíssim a aquesta tasca de recuperació i de difusió de la pedra en sec.

Homes treballant la pedra a Borriol. Principis dels anys 70. Vicente Ramos "el Blanco", Emilio "de Motavi", Pepe "de Moró", Arturo Ramos "el Blanco", Angelino Cabo "el Valencià", Jose Maria Babiloni "el Piquero".

En les consideracions finals de l'article sobre la pedra en sec que vàrem presentar, l'any 2002, a les VII Jornades de la Plana de l'Arc²⁰ diem: [...] *pensem que molt interessant és la creació a Borriol del Museu de la Pedra [...] aquest material aniria acompanyat de material fotogràfic i altres components relacionats amb el món de la pedra.*

En definitiva, el Museu Municipal pot aportar molt dins del panorama cultural borriolenc, com a catalitzador i difusor del patrimoni local. A més, per ser el Museu l'entitat dipositaria de les eines dels nostres avantpassats pot fer, alhora, de difusor, a través de les tecnologies de la informació, de tot el material allí conservat. Per tant, tot el fons patrimonial caldria contextualitzar-lo amb textos explicatius i amb altres materials documentals. El Museu ha d'aconseguir ser el lloc de trobada per aprendre i conèixer tot el treball realitzat al llarg dels anys al nostre poble de Borriol.

20. FALOMIR DELCAMPO, Vicent (2007): "La pedra en sec a Borriol" en *VII Jornades Culturals a la Plana de l'Arc*, (Serra, Rossildos, Ivarsos, 2002) p. 157.

Foto panoràmica de Borriol. Font: Llibre Borriol II